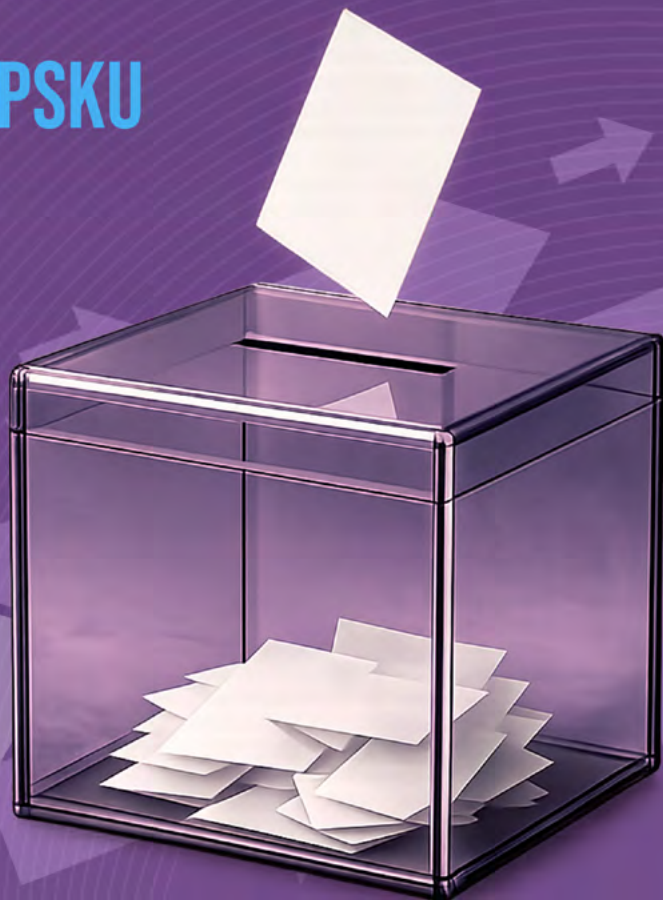

PRISTUP INFORMACIJAMA I ONLAJN NARATIVI TOKOM PARLAMENTARNIH IZBORA NA KOSOVU 2026. GODINE

FOKUS NA SRPSKU
ZAJEDNICU

Za izdavača: NVO AKTIV
Adresa: Kralja Petra 183a,
Severna Mitrovica
Imejl: info@ngoaktiv.org
Veb-sajt: www.ngoaktiv.org
Mitrovica, 2026

Izradu i objavljivanje ovog dokumenta podržala je Kosovska fondacija za civilno društvo (KCSF) programom „Eja Kosovo“, koji sufinansiraju Švajcarska agencija za razvoj i saradnju (SDC) i Švedska. Sadržaj ovog dokumenta odgovornost je NVO Aktiv i ne predstavlja stavove KCSF-a, SDC-a ili Švedske.

UVOD

Ovaj factsheet pruža pregled informacionog okruženja tokom parlamentarnih izbora na Kosovu održanih juna 2026. godine, sa fokusom na onlajn narative, dezinformacije, dostupnost zvaničnih informacija i ostvarivanje jezičkih prava. Cilj monitoringa bio je da sagleda na koji način su građani, posebno pripadnici nevećinskih zajednica, bili informisani tokom izbornog procesa i da identifikuje izazove i pozitivne prakse koji su obeležili izborni ciklus.

METODOLOGIJA

Monitoring je sproveden tokom izbornog perioda, počev od pripremnih aktivnosti koje su prethodile zvaničnom početku kampanje, pa sve do potvrđivanja konačnih izbornih rezultata. Analiza je obuhvatila zvaničnu komunikaciju institucija uključenih u izborni proces, javno dostupne informacije, medijske izveštaje i sadržaje objavljene na društvenim mrežama. Posebna pažnja posvećena je dostupnosti informacija na srpskom i albanskom jeziku, kao i identifikaciji dominantnih onlajn narativa i spornih tvrdnji koje su pratile izborni proces.

IZBORI U BROJKAMA

POKAZATELJ	PODATAK
Datum održavanja izbora	7. jun 2026.
Period izborne kampanje	28. maj - 7. jun
Broj političkih subjekata	21
Broj kandidata	902
Ukupan broj stanovnika (Popis 2024)	1.602.515
Ukupan broj birača	2.092.174
Broj birača sa pravom glasa na Kosovu	1.959.962
Ukupno glasalo	812.345
Potvrđivanje rezultata	07. jul 2026.

KLJUČNI NALAZI

Pristup informacijama tokom izbornog procesa nije bio podjednako obezbeđen na oba službena jezika

Monitoring je pokazao da su biračima tokom izbornog procesa bile dostupne osnovne informacije o registraciji, glasanju, izbornim rokovima i rezultatima. Međutim, pristup informacijama nije bio ujednačen za korisnike srpskog i albanskog jezika, uprkos činjenici da su oba jezika u službenoj upotrebi na Kosovu.

Analiza zvanične internet stranice Centralne izborne komisije pokazala je razlike između srpske i albanske jezičke verzije u pogledu dostupnosti dokumenata, statističkih podataka i informacija o prethodnim izbornim procesima. Monitoring je takođe identifikovao tehničke nedostatke srpske verzije sajta, uključujući nefunkcionalne linkove, neažurne kontakt podatke, **sadržaj na albanskom jeziku, slovne i jezičke greške**, otežan pristup pojedinim uslugama namenjenim biračima. Pojedine odluke i dokumenti objavljeni su sa zakašnjenjem na srpskom jeziku ili nisu bili dostupni u isto vreme kao na albanskoj verziji sajta. Konačni rezultati izbora i dalje **nisu dostupni na srpskoj verziji sajta**.

Istovremeno, monitoring je pokazao i pozitivan pomak u komunikaciji putem društvenih mreža. Tokom izborne kampanje značajan deo informativnih sadržaja, uključujući vizuelne materijale, video sadržaje i smernice za birače, bio je dostupan i na srpskom jeziku, što predstavlja napredak u odnosu na prethodne izborne cikluse.

Ključne činjenice

Uočene razlike između srpske i albanske verzije zvaničnog sajta CIK-a.

Pojedini dokumenti i informacije nisu bili istovremeno ili uopšte dostupni na oba službena jezika.

Društvene mreže predstavljale su pozitivan primer unapređenja višejezične komunikacije.

Ostvarivanje biračkog prava raseljenih lica i glasanje van Kosova

Tokom izbornog procesa ponovo je otvoreno pitanje ostvarivanja biračkog prava raseljenih lica koja imaju biračko pravo na Kosovu. Kao i tokom prethodnih izbornih ciklusa, veliki broj raseljenih birača sa važećim kosovskim ličnim dokumentima doputovao je iz Srbije na Kosovo kako bi glasao na redovnim biračkim mestima. Uoči izbora, [Komesarijat za izbeglice i migracije Republike Srbije](#) uputio je javni poziv i otvorio posebnu telefonsku liniju za pružanje informacija o ostvarivanju biračkog prava.

Prema [podacima Centralne izborne komisije](#), pravo glasa u ovom izbornom procesu imalo je 2.092.174 birača. Od toga je 1.959.962 birača bilo raspoređeno za glasanje na biračkim mestima na Kosovu, dok je 132.212 birača bilo registrovano za glasanje van Kosova. U okviru ove kategorije, 100.970 birača registrovano je za glasanje putem pošte na adresi van Kosova, 3.518 za prijem glasačkog listića na adresi na Kosovu, dok je 27.724 birača bilo registrovano za glasanje u diplomatskim predstavništvima.

Način ostvarivanja biračkog prava lica koja su raseljena u Srbiji razlikovao se od modaliteta koji su bili dostupni većini birača registrovanih za glasanje van Kosova, koji su mogli da glasaju putem pošte ili u diplomatsko-konzularnim predstavništvima.

Iako se ovo pitanje ponavlja tokom više izbornih ciklusa i redovno zahteva organizovan dolazak velikog broja raseljenih birača na Kosovo, ono i dalje nije predmet ozbiljne javne niti institucionalne rasprave o mogućim dugoročnim rešenjima.

Tokom ovog izbornog procesa nije bilo vidljivih inicijativa ni institucija u Prištini, ni vlasti u Srbiji, niti međunarodnih aktera usmerenih ka pronalaženju održivog modela koji bi olakšao ostvarivanje biračkog prava ovoj kategoriji birača.

Dominantni politički narativi i sporne tvrdnje oblikovali su onlajn debatu tokom izbornog procesa

U periodu koji je prethodio izborima, tokom izborne kampanje i nakon objavljivanja rezultata, onlajn prostor bio je obeležen intenzivnom razmenom političkih poruka, optužbi i međusobno suprotstavljenih narativa. Pored zvaničnih informacija koje su objavljivale nadležne institucije, značajan deo javne debate odvijao se putem medija, društvenih mreža i zvaničnih saopštenja političkih aktera.

Monitoring je pokazao da su dominantni narativi bili usmereni na četiri ključne teme: legitimitet izbornih rezultata, regularnost glasanja, političke pritiske na birače, kao i navodnu zloupotrebu javnih resursa tokom kampanje. U najvećem broju slučajeva radilo se o političkim tvrdnjama koje su bile predmet institucionalnih žalbi, javnih demantija ili međusobno suprotstavljenih interpretacija.

Pritisci na birače i politički uticaj

Jedan od dominantnih narativa odnosio se na navodne političke pritiske na birače srpske zajednice. Predstavnici Vlade Kosova i zvaničnici Republike Srbije iznosili su međusobno suprotstavljene tvrdnje o uticaju na birače i ulozi državnih institucija tokom izbornog procesa. **Dok je vršilac dužnosti premijera Aljbin Kurti tvrdio** da su Srbi izloženi pritiscima da podrže Srpsku listu, **zvaničnici Republike Srbije i Kancelarije za Kosovo i Metohiju tvrdili su** da policijske akcije i hapšenja Srba predstavljaju pokušaj zastrašivanja srpskih birača i političke podrške predsedniku stranke Za slobodu, pravdu i opstanak, Nenadu Rašiću.

Socijalne mere u izbornim periodima kao ponavljajući predmet javne debate

Jedan od obrazaca identifikovanih tokom monitoringa odnosi se na donošenje jednokratnih socijalnih i finansijskih mera neposredno uoči izbora. Slične odluke evidentirane su tokom više izbornih ciklusa, uključujući lokalne izbore u oktobru 2025. godine i **parlamentarne izbore u decembru iste godine**.

U sva tri slučaja mere su bile praćene javnim polemikama u kojima su **opozicione političke partije i drugi akteri** dovodili u pitanje njihov tajming i mogući uticaj na biračko telo, dok je Vlada Kosova dosledno navodila da je reč o merama socijalne i ekonomske podrške građanima.

Ponavljajuće socijalne mere uoči izbora

IZBORNI CIKLUS ↓	MERA ↓	VREME DONOŠENJA ↓	REAKCIJE ↓
LOKALNI IZBORI 2025 →	Jednokratna pomoć od 100€ za studente i sredstva za program stipendija za mobilnost (ukupno oko 26 miliona €)	Uoči lokalnih izbora u oktobru	Opozicija i deo javnosti doveli su u pitanje tajming odluke, dok je Vlada navela da je reč o meri podrške studentima.
PARLAMENTARNI IZBORI (DECEMBAR) 2025 →	Jednokratna pomoć od 100€ za decu i penzionere	Uoči parlamentarnih izbora	Opozicione partije ocenile su da je reč o pokušaju uticaja na birače, dok je Vlada navela da se radi o tradicionalnoj podršci na kraju godine.
PARLAMENTARNI IZBORI 2026 →	Jednokratna pomoć od 100€ za penzionere, decu, studente i zaposlene u privatnom sektoru, uz povećanje pojedinih socijalnih davanja	Neposredno pre izbora 7. juna 2026.	Opozicione partije, deo organizacija civilnog društva, sindikati i poslovna zajednica ocenili su da je reč o zloupotrebi javnih resursa, dok je Vlada odbacila te navode i mere predstavila kao socijalnu podršku.

ZAKLJUČAK

Monitoring informacionog okruženja tokom parlamentarnih izbora na Kosovu 2026. godine pokazao je da je Centralna izborna komisija unapredila pojedine segmente komunikacije sa građanima, posebno kroz intenzivnije korišćenje digitalnih kanala i veću zastupljenost sadržaja na srpskom jeziku na društvenim mrežama. Istovremeno, analiza je ukazala da ravnopravan pristup informacijama na oba službena jezika i dalje nije u potpunosti obezbeđen, pre svega zbog razlika u sadržaju i funkcionalnosti jezičkih verzija zvaničnih platformi.

Monitoring je takođe pokazao da su javnu debatu tokom izbornog procesa u velikoj meri oblikovali politički narativi i međusobno suprotstavljene tvrdnje o regularnosti izbora, političkim pritiscima i korišćenju javnih resursa. Većina ovih narativa poticala je iz izjava političkih aktera, a njihov domet dodatno je proširen kroz medijsko izveštavanje i društvene mreže, zbog čega je pravovremena, transparentna i višejezična institucionalna komunikacija imala ključnu ulogu u obezbeđivanju pouzdanih informacija.

Nalazi ovog monitoringa ukazuju da jačanje poverenja građana u izborni proces ne zavisi isključivo od sprovođenja izbora u skladu sa zakonom, već i od kvaliteta informacionog okruženja, jednakog pristupa informacijama i sposobnosti institucija da blagovremeno odgovore na sporne tvrdnje i javne dileme.

PREPORUKE

- ☑ Obezbediti istovremeno objavljivanje svih izbornih informacija, odluka i rezultata na srpskom i albanskom jeziku, u skladu sa zakonskim obavezama o ravnopravnoj upotrebi službenih jezika.
- ☑ Uspostaviti redovan mehanizam provere kvaliteta prevoda, funkcionalnosti jezičkih verzija zvaničnih internet stranica i ažurnosti sadržaja namenjenih biračima.
- ☑ Nastaviti sa unapređenjem višejezične komunikacije putem društvenih mreža, uz primenu standarda koji će obezbediti jednak kvalitet i dostupnost sadržaja na oba službena jezika.
- ☑ Ojačati proaktivnu institucionalnu komunikaciju tokom svih faza izbornog procesa kako bi se građanima blagovremeno pružale tačne informacije i smanjio prostor za širenje nepotvrđenih ili obmanjujućih tvrdnji.
- ☑ Razviti jasne procedure za brzo reagovanje na informacije koje mogu uticati na poverenje javnosti u izborni proces, uz redovno objavljivanje pojašnjenja i relevantnih činjenica kada za to postoji potreba.
- ☑ Unaprediti dostupnost izbornih informacija za nevećinske zajednice i birače koji glasaju van Kosova, kroz prilagođene informativne sadržaje i lakši pristup relevantnim uslugama i dokumentaciji.

